

Iktatási szám: MVE-2023/EK9

Petíció az Alapvető Jogok Biztosához és a Jövő Nemzedékek Szószólójához

Más szakmai szervezetekkel egyetértve az alábbi petíciót fogalmazzuk meg.

Alkotmánybírósági normakontrollt kérünk a felszín alatti vizek és az igazságos vízelosztás és hozzáférés biztosíthatóságának védelmében. A vízgazdálkodásról szóló törvényt módosító 2023. június 23-án kihirdetett 2023. évi LI törvény a mezőgazdasági célú, illetve a háztartási szükségletek kielégítését szolgáló kutak egy körét érintő engedélyezési rendszerben olyan kivételeket alkalmaz, amikről az Alkotmánybíróság 2018-ban már megállapította, hogy ellentétesek az Alaptörvénnyel.

Az alapvető jogok biztosának és a jövő nemzedékek szószólójának Alaptörvényből fakadó kötelezettsége az Alaptörvény P) cikke által alkotmányos védelem alá helyezett természeti értékeink, így a felszín alatti vizek és a hozzájuk kötődő alapvető jogok (XX. cikk, XXI. cikk (1) bek.) védelme. E védelem eszköze, hogy az alapvető jogok biztosja kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál a jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangját, illetve hogy a jövő nemzedékek szószólója javasolhatja az alapvető jogok biztosának, hogy az Alkotmánybírósághoz forduljon.

A fentiekre hivatkozva kérjük az Alapvető Jogok Biztosát, és a Jövő Nemzedékek Szószólóját, hogy kezdeményezzék a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII törvény 2023. évi LI törvény által módosított rendelkezéseinek, továbbá a törvényi felhatalmazás alapján megszületett a vízkészletvédelmi országtérkép és a kockázati besorolás elkészítéséről és felülvizsgálatáról szóló 19/2023. (VII. 17.) kormányrendelet felülvizsgálatát és megsemmisítését, mert azok az Alkotmánybíróság döntései (különösen a 13/2018. (IX. 4.) AB hat., 3196/2020. (VI. 11.) AB hat., 19/2023. (VIII. 7) AB hat.) tükrében az Alaptörvénnyel ellentétesek.

Az Alkotmánybíróság határozatai megerősítik, hogy a szárazföldi életet biztosító vizek védelme nem szakítható el a vizekhez kötődő alapvető jogok védelmétől, azok jogszabályok által biztosított védelmi szintjének megőrzésétől. Továbbá, a jogalkotó kötelezettségévé teszik az alanyi jogi, az eljárásjogi és szervezeti garanciák kialakítását, azok meghatározásakor a tudományos igényességet, az elővigyázatosság és megelőzés elvének érvényesítését. Az Alaptörvény alapján a felszín alatti vizek és a hozzájuk közvetlenül kötődő alapvető jogok védelmi szintjében csak akkor engedi meg a visszalépést, ha bizonyítható, és igazolható, hogy az más alapvető jog, vagy alkotmányos érték védelmében feltétlenül szükséges és az elérni kívánt céllal arányos. A bizonyítási kötelezettség a módosítást előterjesztő Kormányt terhelte, melynek álláspontunk szerint nem tett eleget, s ezúton kívánjuk felhívni a figyelmet az

engedélyezési rendszer módosításával okozott visszalépésre, a módosítás tudományos megalapozottságának hiányára, az elővigyázatosság és megelőzés elvének teljes figyelmen kívül hagyására.

Először is szükségesnek tartjuk kiemelni, hogy a **visszalépés megítélésében a tudomány és a szakmai szervezetek álláspontja egységes és csak megerősíteni tudjuk a vízgazdálkodási törvény 2018-as módosításának alkotmánybírósági eljárása során megfogalmazottakat, jelezve azok érvényességét a jelen petícióval támadott törvényi rendelkezésekre is.**

A 2023-as módosításra tekintettel hangsúlyozzuk, hogy a felszín alatti vizek egységes komplex rendszert képeznek, melyben a különböző mélységben lévő vizek közötti összeköttetést a hazai jogszabályokban még használt kifejezés, az ún. „első vízzáró réteg” nem szünteti meg, az csak befolyásolja az áramlási viszonyokat és az áramlás, beszivárgás sebességét. A kutak létesítése és üzemeltetése olyan emberi beavatkozás e rendszerbe, amely minden esetben kockázati tényező. E kockázat mértékét a felszín alatti rendszer, a helyi viszonyok és az emberi beavatkozás módja és mértéke egyaránt befolyásolják, ezért **tudományos alapokon nem lehet olyan területet kijelölni, mely a kutak létesítését kockázatmentessé, az állami ellenőrzés fenntartását szükségtelenné tenné.**

Jelentős visszalépést eredményez, hogy a **biztonságos és igazságos vízelosztást szolgáló hatósági eljárást és döntést egy kormányrendelettel meghatározott kockázati térképen alapuló, nem hatóság által meghozott döntés váltja fel. A visszalépés mértékét súlyosbítja, a felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi állapotát, az alapvető jogok érvényesíthetőségét veszélyezteti, illetve az ezekben bekövetkező sérelem kockázatát növeli, hogy a kormányrendelet csak az ivóvízbázisok jelenlétére van tekintettel, és a kormányrendelet nem veszi figyelembe, hogy a felszín alatti vizekkel szembeni különböző vízigények kielégíthetőségében és annak kockázatosságában az ivóvízbázisok területi elhelyezkedésén túl meghatározó szerepet játszik:**

- **a felszín alatti vizek állapota:** a harmadik *Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv* (továbbiakban: VGT3) szerint a 185 db felszín alatti víztest közül 37 mennyiségi állapota gyenge és további 32 víztesté kockázatos, valamint 36 víztest állapota kémiai szempontból gyenge és további 20 kockázatos,
- **a terület nitrátérzékenysége:** a VGT3 szerint az ország közel 70 %-a nitrátérzékeny,
- **a területek szennyezettsége:** a települések alatti talajvízkészletek többsége szennyezett és még öntözésre sem alkalmas, míg az ipari eredetű szennyezések feltárása, és kármentesítése csak lassan halad,
- **a vízkészletek elérhetősége:** a kitermelhető vízkészletek mennyisége csökken, a talajvíz szintje lesüllyedt, ezért a sekélyebb kutak kiszáradnak és egyre nagyobb mértékben csökken a növényzet számára közvetlenül felvehető víz, mindez vízhiányként jelentkezik különösen érintve a Duna-Tisza közét, a Nyírséget; a vízhiány hatással van az

Magyar Vízkútőrök Egyesülete

2484 Gárdony-Agárd, Botond utca 14.

emberi igények kielégítésére, a terület mezőgazdasági hasznosíthatóságára, a természetes táj alakulására, védett természeti értékeink megőrzésére is.

A módosítás az elővigyázatosság és megelőzés elvét figyelmen kívül hagyva szünteti meg az engedélyezési, bejelentési kötelezettséget és ezzel **veszélyezteti az Alaptörvényből levezethető vízkielégítési sorrend érvényesítését és fenntarthatóságát**, melynek élén a lakossági ivóvízellátás áll, függetlenül attól, hogy azt közműves rendszer vagy magánkút biztosítja.

Az új rendszer a kutak egy részével kapcsolatos nyilvántartási és ellenőrzési kötelezettség megszüntetésével, illetve a naprakész nyilvántartásra alkalmatlan eszköz kijelölésével – a nyilvántartás népszámláláshoz kötésével – **ellehetetleníti az állam vízgazdálkodási és vízvédelmi feladatainak ellátását, valamint a kizárólagos állami tulajdonból fakadó kötelezettségének teljesítését, melyek kiterjednek a vízkészletek igazságos elosztására mind a különböző vízhasználatok, mind a jelen és jövő nemzedékek szükségletei között.** Teszi ezt akkor, amikor e feladatok súlyát és jelentőségét aláhúzza, hogy a határaink mellett dúló háborúra tekintettel a Kormány a 2023. XI. évi törvény felhatalmazása alapján a háborús veszélyhelyzetet 2023. november 26-ig meghosszabbította. **A háborús veszélyhelyzet éppen a magánkutak teljeskörű számba- és nyilvántartásba vételét, ivóvízszolgáltatásra való alkalmasságuk ellenőrzését és megőrzését indokolná az egész országra kiterjedően a háborús viszonyok között gyakran megsérülő közműves vízellátó rendszerek kiválthatósága érdekében.**

Kelt Agárdon, 2023. augusztus hó 21-én

MAGYAR VÍZKÚTFŰRÖK
EGYESÜLETE
2484 Gárdony, Botond utca 14.

Rózsa Attila
elnök